

Annales

Instituti

Archaeologici

XVI - 2020

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
http://www.iarh.hr

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Hrvoje Kalafatić, Ana Konestra, Siniša Krznar, Andreja Kudelić, Bartul Šiljeg, Asja Tonc, Marina Ugarković, Mario Gavranović (Austrija), Boštjan Laharnar, Alenka Tomaž (Slovenija), Vesna Bikić, Perica Špehar (Srbija), Miklós Takács (Mađarska)

Izdavački savjet/Editorial committee

Jura Belaj, Marko Dizdar, Saša Kovačević, Goranka Lipovac Vrkljan, Daria Ložnjak Dizdar, Branka Migotti, Ivana Ožanić Roguljić, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Tatjana Tkalčec, Željko Tomičić, Ante Uglešić, Snježana Vrdoljak

Lektura/Language editor

Ivana Majer i Marko Dizdar (hrvatski jezik/Croatian)

Prijevod na engleski/English translation

Marko Maras, Kristina Deskar i autori / Marko Maras, Kristina Deskar and authors

Korektura/Proofreaders

Katarina Botić

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2020.

Annales Instituti Archaeologici uključeni su u indeks/
Annales Instituti Archaeologici are included in the index:
Clarivate Analytics services – Emerging Sources Citation Index
SciVerse Scopus – Elsevier, Amsterdam

Ovaj rad licenciran je pod Creative Commons Attribution By 4.0 međunarodnom licencom /
This work is licenced under a Creative Commons Attribution By 4.0 International Licence

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

8 **Andrea Rimpf**
Anita Rapan Papeša
Marko Dizdar

Rezultati zaštitnih istraživanja kasnoavarodobnoga groblja Šarengrad – Klopare 2019. godine

18 **Marko Dizdar**

Rezultati istraživanja u Lovasu (zapadni Srijem) 2019. godine – Kasnohalštatsko i ranolatensko groblje

31 **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Prilog poznavanju topografije Sotina (*Cornacum*) u rimsko doba

39 **Boris Kratofil**
Marko Dizdar
Hrvoje Vulić

Zaštitno arheološko istraživanje rimskodobnoga tumula 1 u Starim Jankovcima 2017.–2019. godine

54 **Katarina Botić**

Kasnoneolitičko naselje Bršadin – Pašnjak pod selom, krono-stratigrafski prikaz tri sezone arheoloških istraživanja

71 **Ivana Ožanić Roguljić**
Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Prilog poznavanju topografije teritorija kolonije Elije Murse unutar dnevne zone kretanja (*cotidianus excursus*)

78 **Dženi Los**

Rezultati zaštitnih arheoloških istraživanja lokaliteta AN 6 Hermanov vinograd 1 na trasi južne obilaznice grada Osijeka

90 **Dženi Los**

Rezultati arheološkoga istraživanja lokaliteta AN 2 Beli Manastir – Popova Zemlja

103 **Saša Kovačević**

Nova Bukovica – Sjenjak 2019. godine

CONTENTS

Archaeological Excavations

8 **Andrea Rimpf**
Anita Rapan Papeša
Marko Dizdar

The results of the rescue excavations of the Late Avar Age cemetery of Šarengrad – Klopare in 2019

18 **Marko Dizdar**

Research results in Lovas (Western Sirmia) in 2019 – The Late Hallstatt and the Early La Tène cemetery

31 **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

A contribution to the understanding of the topography of Sotin (Cornacum) in Roman period

39 **Boris Kratofil**
Marko Dizdar
Hrvoje Vulić

Rescue archaeological excavations of the Roman age tumulus 1 in Stari Jankovci in 2017–2019

54 **Katarina Botić**

Late Neolithic settlement Bršadin – Pašnjak pod selom, chronostratigraphic sequence of three seasons of archaeological research

71 **Ivana Ožanić Roguljić**
Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Contribution to the topography of the territory of the colony Aelia Mursa within the daily movement zone (cotidianus excursus)

78 **Dženi Los**

Results of the rescue archaeological excavations of the site AN 6 Hermanov Vinograd 1 on the southern bypass route of the city of Osijek

90 **Dženi Los**

Results of the archaeological excavations of the site AN 2 Beli Manastir – Popova Zemlja

103 **Saša Kovačević**

Nova Bukovica – Sjenjak in 2019

108 Marko Dizdar

Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2019. godini

108 Marko Dizdar

Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2019

**114 Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar
Mario Gavranović
Marija Mihaljević**

Dolina na Savi – istraživanje naselja 2019. godine i osvrt na korištenje krajolika uz Savu u kasnome bronzanom dobu

**114 Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar
Mario Gavranović
Marija Mihaljević**

Dolina na Savi – Excavations of the settlement in 2019 and an overview of the use of landscape along the River Sava in the Late Bronze Age

122 Juraj Belaj

O arheološkim istraživanjima ivanovačke kapele na lokalitetu Pakrac – Stari grad 2019. godine

122 Juraj Belaj

On the archaeological excavations of the chapel of the Knights Hospitaller at the site of Pakrac – Stari Grad in 2019

**135 Branko Mušič
Barbara Horn
Filip Matijević
Ivan Valent
Tajana Sekelj Ivančan**

Geofizička istraživanja arheoloških nalazišta s pretpostavljenom željezarskom djelatnošću na primjeru lokaliteta Bakovčice, Nadbarice i Ždala

**135 Branko Mušič
Barbara Horn
Filip Matijević
Ivan Valent
Tajana Sekelj Ivančan**

Geophysical research of archaeological sites with presumed iron-working activity on the example of the sites of Bakovčice, Nadbarice, and Ždala

143 Tena Karavidović

Močvarna željezna ruda – eksperimentalno testiranje utjecaja prženja rude na postupak taljenja i krajnji proizvod

143 Tena Karavidović

Bog iron ore – experimental testing of the impact of ore roasting on the melting process and the end product

153 Saša Kovačević

Zaštitna arheološka istraživanja tumula 1 – Gomile u Jalžabetu u 2019. godine

153 Saša Kovačević

Rescue archaeological excavations of tumulus 1 – Gomila in Jalžabet in 2019

159 Saša Kovačević

IRON-AGE-DANUBE INTERREG DTP 2019. u Jalžabetu: Od istraživanja i očuvanja do prezentacije i održive uporabe arheoloških spomenika, lokaliteta i krajolika

159 Saša Kovačević

IRON-AGE-DANUBE INTERREG DTP 2019 in Jalžabet: From research and preservation to the presentation and sustainable use of archaeological monuments, sites, and landscapes

**163 Luka Štefan
Sebastijan Stingl
Tomislav Čanković
Jelena Maslač
Sanja Sekulić
Maja Mrvelj**

Topografija i reambulacija Žumberačkoga gorja

**163 Luka Štefan
Sebastijan Stingl
Tomislav Čanković
Jelena Maslač
Sanja Sekulić
Maja Mrvelj**

Topography and revision of the Žumberak range

<p>180 Andreja Kudelić
Nikolina Bencetić
Snježana Vrdoljak</p> <p>Kasno brončano i rano željezno doba na gradini Crkvišće – Bukovlje</p>	<p>180 Andreja Kudelić
Nikolina Bencetić
Snježana Vrdoljak</p> <p><i>Late Bronze and Early Iron Age at the hillfort of Crkvišće – Bukovlje</i></p>
<p>201 Gaetano Benčić
Ana Konestra
Enrico Cirelli</p> <p>Stari Tar/Tarovec (St. Blek, Tar) – pokušaj tipološke i funkcionalne interpretacije sakralnoga sklopa unutar srednjovjekovnoga naselja</p>	<p>201 Gaetano Benčić
Ana Konestra
Enrico Cirelli</p> <p><i>Stari Tar/Tarovec (St. Blek, Tar) – attempt at a typological and functional interpretation of the sacral complex within the medieval settlement</i></p>
<p>219 +Tihomir Percan
James C. M. Ahern
Darko Komšo
Siniša Radović
Mario Novak
Katarina Gerometta
Lia Vidas
Ivor Janković</p> <p>Istraživanja u Ljubićevoj pećini kraj Marčane u sezoni 2020.</p>	<p>219 +Tihomir Percan
James C. M. Ahern
Darko Komšo
Siniša Radović
Mario Novak
Katarina Gerometta
Lia Vidas
Ivor Janković</p> <p><i>Excavations in Ljubićevo Pećina near Marčana in the 2020 season</i></p>
<p>229 Ana Konestra
Fabian Welc
Paula Androić Gračanin
Kamil Rabięga
Bartosz Nowacki
Agnese Kukela</p> <p>Tipologija i organizacija otočnih naselja Raba kroz dijakronijski pristup – Prvi podaci multidisciplinarnih istraživanja</p>	<p>229 Ana Konestra
Fabian Welc
Paula Androić Gračanin
Kamil Rabięga
Bartosz Nowacki
Agnese Kukela</p> <p><i>Rab island settlement typology and organisation through a diachronic approach – First data from a multidisciplinary research</i></p>
<p>245 Lujana Paraman
Marina Ugarković
Martin Steskal</p> <p>Terenski pregled i dokumentiranje gradinskih nalazišta na širem trogirskom području u 2019. godini kao uvod u sustavno istraživanje Hiličkoga poluotoka</p>	<p>245 Lujana Paraman
Marina Ugarković
Martin Steskal</p> <p><i>Field survey and documenting of hillfort sites in the wider Trogir area in 2019 as an introduction to a systematic research of the Hyllean peninsula</i></p>
<p>269 Maja Zeman
Ana Marinković
Ivana Ožanić Roguljić
Marina Šiša Vivek
Suzana Damiani</p> <p>Preliminarna analiza rezultata aktivnosti istraživačko-edukacijskoga projekta Otkrivanje starih dubrovačkih katedrala (2018.–2020.)</p>	<p>269 Maja Zeman
Ana Marinković
Ivana Ožanić Roguljić
Marina Šiša Vivek
Suzana Damiani</p> <p><i>Preliminary analysis of activity results for the research and educational project Discovering the Old Dubrovnik Cathedrals (2018–2020)</i></p>

Kratki izvještaji o istraživanjima

283-301

Short field reports

283-301

**Ostala znanstvena djelatnost
Instituta za arheologiju**

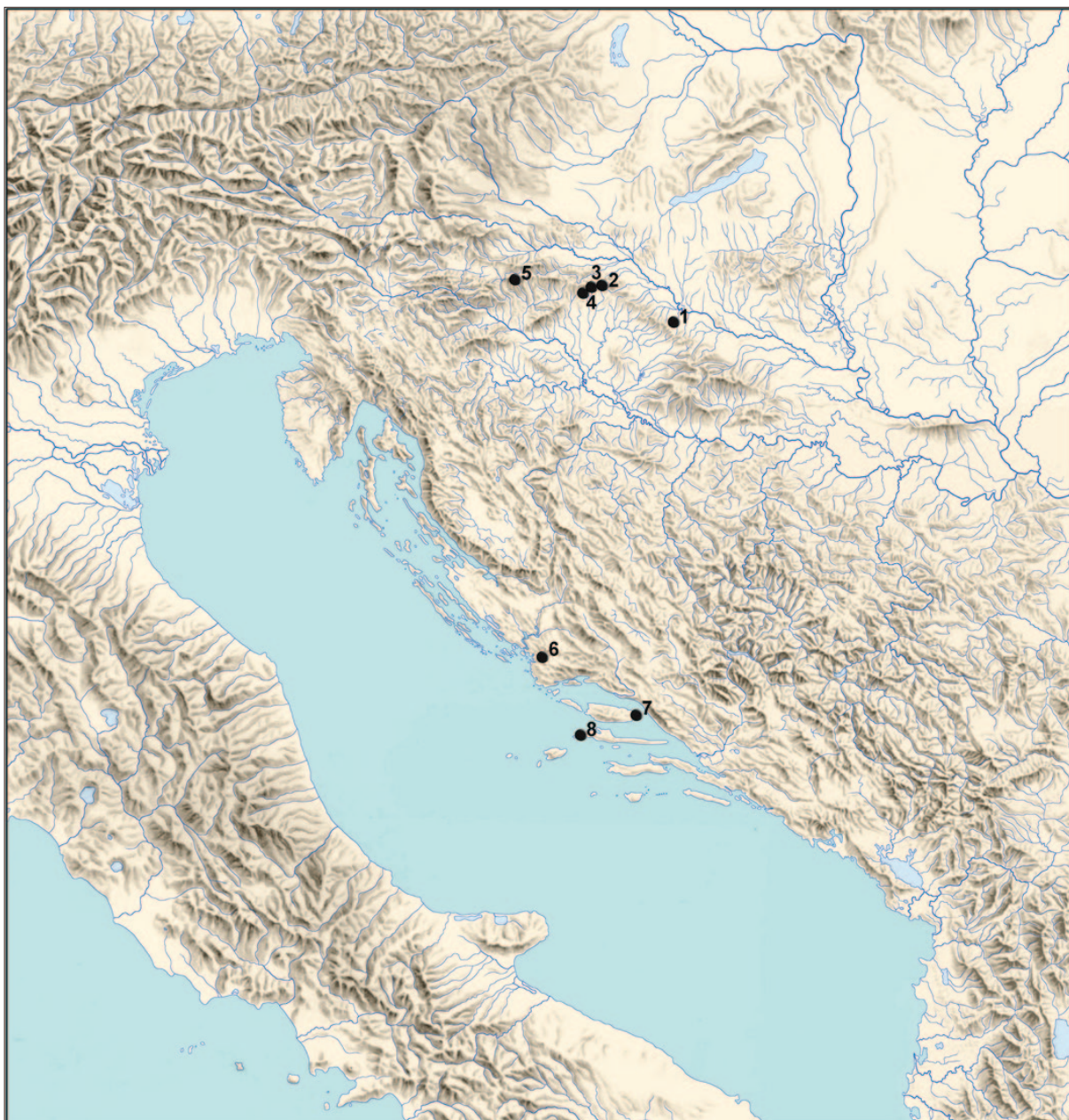
302-314

**Additional scientific activity of the
Institute**

302-314

Kratki izvještaji o istraživanjima

Short field reports

1. Lozan – Lendava
2. Osijek Vojakovački – Mihalj
3. Kalnik – Igrišće
4. Popovec Kalnički – Breg
5. Klenovec Humski – Plemički grad Vrbovec
6. Danilo Gornje
7. Brač – Novo Selo Bunje
8. Sveti Klement – Soline

Rezultati zaštitnoga arheološkog istraživanja nalazišta

Lozan – Lendava

TATJANA TKALČEC
Institut za arheologiju
Ulica Ljudevita Gaja 32
HR-10000 Zagreb
tatjana.tkalcec@iarh.hr

Institut za arheologiju u razdoblju od 19. do 23. studenoga 2019. proveo je zaštitna arheološka istraživanja na površini od 800 m² na k.č. 966/5 k.o. Lozan, koja se nalazi u sklopu zaštićenoga srednjovjekovnog arheološkog lokaliteta Lendava kod Lozana, općina Špišić Bukovica, Virovitičko-podravka županija. Investitor radova je OPG Marka Mikše iz Špišić Bukovice koji na tome prostoru planira izgraditi staju za muzne krave. U radovima, je uz voditeljicu istraživanja Tatjanu Tkalčec, iz Instituta za arheologiju sudjelovao i Siniša Krznar, a pomoćnu ekipu činili su članovi obitelji Mikša.

Arheološko nalazište Lozan – Lendava otkriveno je 1984. godine prilikom terenskoga pregleda (Minichreiter 1985: 44–45). Istaknuto uzvišenje ovalnoga oblika, čiji je gornji dio zaravnati plato četvrtastoga tlocrta, zarastao je raslinjem i mladom akacijom (sl. 1), a nalazi se usred okolnoga nizinskog područja omeđenoga kanalima i vodotocima. Smješten je oko 200 m jugoistočno od zadnjih kuća u Lozanu te oko 300 m sjeverno od Špišić Bukovice, a stotinjak metara istočno od Podravske magistrale. Uvidom u teren ustanovljeno je da povišeni položaj ne pripada tipu kasnosrednjovjekovnih gradišta kako se to navodi u stručnoj literaturi, već ukoliko je riječ o srednjovjekovnome lokalitetu, na tome brežuljku koji za oko 4 metra nadvisuje okolne oranice i livade, mogao je nekoć stajati drveni ili zidani objekt koji nije bio okružen obrambenim jarkom i zemljanim bedemom karakterističnima za gradišta. Istraživana površina nalazi se podno toga povišenog položaja, s njegove južne strane. Iako u zaštitnim arheološkim istraživanjima nisu pronađeni srednjovjekovni kulturni slojevi i nalazi, iskopavanja su polučila spoznaje o postojanju nalaza iz starijega razdoblja, odnosno iz kasnoga latena. Pronađeno je nekoliko jamskih objekata, kanala i stupova zapunjenih finom i grubom keramikom (sl. 2).

Nalazi iz istraživanja lokaliteta Lozan – Lendava tipološki se uklapaju u opću sliku koju pruža materijal s različitih lokaliteta iz kasnoga latena, kako s prostora središnje i zapadne Hrvatske naseljenoga Tauriscima,

tako i iz istočnih dijelova Hrvatske koja je bila naseljena Skordiscima. U zapunama jama pronađeni su keramički ulomci, pri čemu se izdvajaju nalazi ulomaka finih posuda izrađenih na lončarskome kolu kao i ulomci grubih, rukom rađenih posuda (sl. 3) (Dizdar 2001: 39, sl. 12). Isto tako, zastupljeni su i karakteristični nalazi sive grafitirane keramike. Istraženi dio naselja na lokalitetu Lozan – Lendava vjerojatno pripada mokronoškoj skupini koja se rasprostirala na prostorima središnje i istočne Slovenije kao i većem dijelu središnje Hrvatske, sve do istočnih obronaka Bilogore kod Suhopolja (Dizdar 2007: 39). Položaj samoga lokaliteta, kao i specifične značajke keramičke građe iz Lozana, uklapaju se u keramografsku sliku kasnolatenske građe zapadnoga kruga čiji su nositelji bili Taurisci. Najbliže analogije Lozanu pronalaze se u kasnolatenskome naselju na položaju Virovitica – Kiškorijska sjever datiranome u LT D1 (Dizdar 2006) te na naselju u Ormožu (Dular, Tomanič Jevremov 2009). Izostanak nalaza karakterističnih za rimsko razdoblje ukazuje na to da naselje (barem na istraženom dijelu) nije trajalo nakon kraja 1. st. pr. Kr.

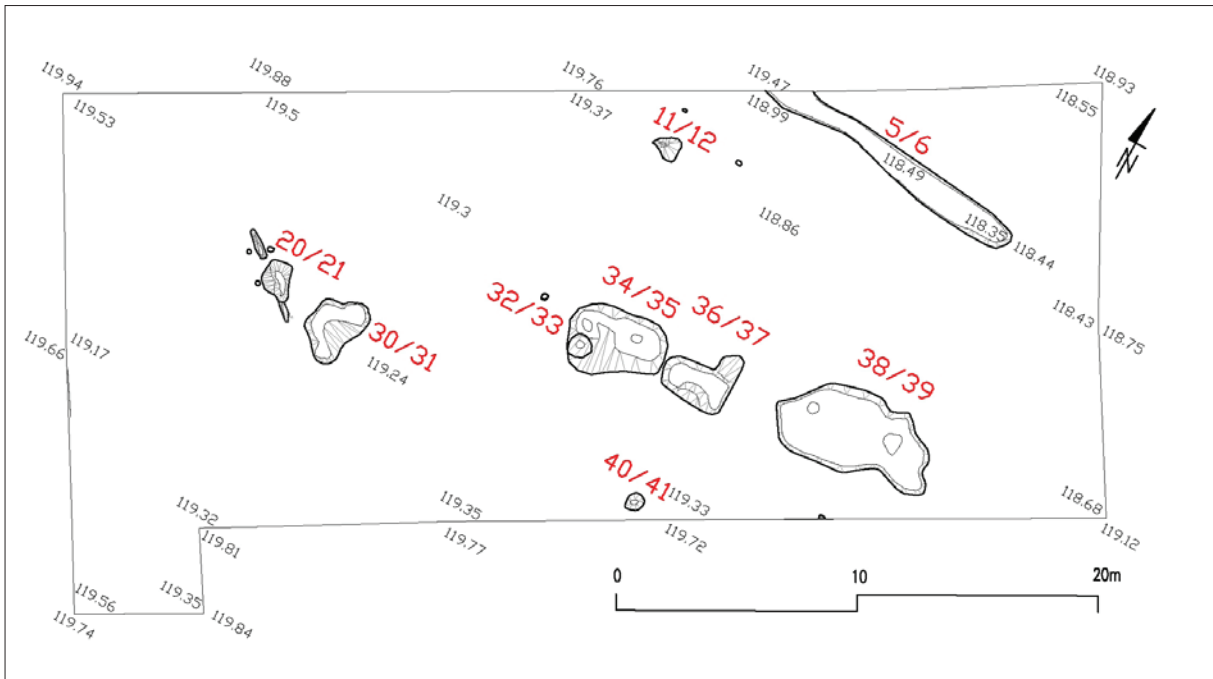
LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

- Dizdar, M. 2001, *Latenska naselja na vinkovačkom području*, Disertacije i monografije 3, Arheološki zavod Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
- Dizdar, M. 2006, Zaštitna istraživanja naselja latenske kulture na nalazištu Virovitica – Kiškorijska sjever, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. II, 55–60.
- Dizdar, M. 2007, Naselje mlađeg željeznog doba Virovitica – Kiškorijska sjever, in: *Zapadna virovitička obilaznica – Zaštitna arheološka istraživanja 2005./2006. godine*, Sabolić D. (ed.), Gradski muzej Virovitica, Virovitica, 35–46.
- Dular, J., Tomanič Jevremov, M. 2009, Sledovi poznolatenske poselitve v Ormožu, *Arheološki vestnik*, Vol. 60, 159–193.
- Minichreiter, K. 1985, Rekognosciranje terena općine Virovitica, *Glasnik slavonskih muzeja*, Vol. 50–51 (1984–1985), 41–51.

Sl. 1 Pogled na mrlje arheoloških tvorevina s juga; gore na slici brežuljak s pretpostavljenim položajem srednjovekovne utvrde (snimila: T. Tkalčec)

Sl. 2 Situacijski plan s istaknutim oznakama većih objekata i apsolutnim visinama istražene površine (crtež: T. Tkalčec)

Sl. 3 Izbor ulomaka kasnolatenskih posuda iz SJ 34 (snimila: T. Tkalčec)